

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 19/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lintulajien suojelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Emma Karin /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 19/2016 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä lintulajien taantumisen estämiseksi sekä suojelutoimien parantamiseksi ja

miten hallitus aikoo kohentaa metsäluonnon, vesistöjen ja kosteikkojen tilaa, varmistaa metsätalouden kestävyys luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta sekä seurata biotalouden edistämisen vaikutuksia metsäluonnon tilaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on sitoutunut YK:n Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisesti pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen vuoteen 2020 mennessä. Valtioneuvosto teki 20.12.2012 periaatepäätöksen uudesta Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytön strategiasta: Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi, Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytön toimintaohjelma 2012–2020. Tavoitteena on Suomen luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä käyttö ja kehitys, joka turvaa paitsi luonnon monimuotoisuuden säilymistä myös tulevien sukupolvien elinmahdollisuudet ja luonnonvaroihin perustuvat elinkeinot. Valtioneuvosto asetti strategian lähtökohdaksi seuraavan tavoitetilan: Vuoteen 2020 mennessä Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytetty. Luonnon monimuotoisuuden suotuisa tila ja ekosysteemipalvelut on varmistettu vuoteen 2050 mennessä. Suomi suojelee ja käyttää kestävästi luonnon monimuotoisuutta sen itseisarvon takia sekä ihmisten hyvinvoinnin lähteenä sekä kantaa vastuunsa luonnon monimuotoisuudesta kansainvälisenä toimijana. Valtioneuvosto katsoo, että edellä kuvatun tavoitetilan saavuttaminen edellyttää laaja-alaisia toimia, toimintatapojen muutoksia, kustannustehokkuutta ja laajapohjaista yhteistyötä.

Lintulajien taantuminen on hälyttävä yleisindikaattori luonnon monimuotoisuuden kaventumisesta. Tuore lintujen uhanalaisuusarviointi osoittaa, että tavoitteen saavuttamiseksi suojelutoimenpiteitä on tehostettava ja luonnon monimuotoisuuden huomioivia toimintatapoja edelleen kehitettävä. Syyt ovat monitahoisia ja globaaleja, joihin pyritään vaikuttamaan kansainvälisesti ja kansallisesti. Ilmaston muutoksen ja muiden lähes kaikkialle ulottuvan ihmistoiminnan vaikutusten vuoksi kaikkien eliöeläinten elinympäristöt ovat muuttumassa ja vähentymässä kaikkialla maailmassa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 19/2016 vp

Suomessa aktiivisesta suojelutyöstä ovat hyötäneet etenkin uhanalaiset merikotka, maakotka, muuttohaukka ja valkoselkätikka. Ne ovat kaikki viime aikoina runsastuneita lajeja. Myös äärimmäisen uhanalaisen etelänsuosirrin taantuminen näyttää pysähtyneen aktiivisten suojelutoimien ansiosta. Kiljuhanhen kansalliset ja kansainväliset suojelutoimet alkavat myös tuottaa tulosta.

Euroopan yhteisön puitteissa Suomi toimeenpanee luonto- ja lintudirektiivin sitovia tavoitteita muun muassa säätämällä lajien suojelusta ja on perustanut em. direktiivien edellyttämän Natura 2000-alueverkoston.

Suomen suojelualueverkoston päätavoite on nimenomaisesti suojella uhanalaistuvan lajiston elinympäristöjä, minkä lisäksi niillä tehdään ylläpitäviä ja palauttavia hoitotoimenpiteitä.

Valmisteilla olevassa uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmassa, joka on osa valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisen Suomen biodiversiteettistrategian toteuttamista, tullaan ehdottamaan hallinnonalat ylittäviä toimenpiteitä, joilla suojelutoimien vaikuttavuutta pyritään parantamaan sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella.

Suomi edistää myös kansainvälisten sopimusten kautta muuttavien lajien suojelua parantavia toimia, jotta tärkeät muuttoreitit ja talvehtimismahdollisuudet voitaisiin kansainvälisenä yhteistyönä turvata ja vähentää sekä laittoman pyynnin että ympäristön muutosten aiheuttamaa kuoleisuutta.

Suomi on toimeenpannut laajasti kansainvälisiä suojelusopimuksia, mm. vesiperäisten maiden suojelua koskevaa Ramsarin sopimusta, Euroopan luonnonvaraisen kasvillisuuden ja eläimistön ja niiden elinympäristöjen suojelusta tehtyä suojelusopimusta (Brenin sopimus) ja sopimusta muuttavien luonnonvaristen eläinten suojelusta (Bonnin sopimus) ja sen alaosopimuksia (esim. EUROBATS, AEWA ja ASCOBANS). Näiden sopimusten kautta Suomi voi vaikuttaa myös kansainvälisesti monien muuttavien ja valtioiden rajat ylittävien lajiensa elinympäristöjen suojeleluun ja kestävään käyttöön.

Viimeisimmän uhanalaisuusarvioinnin, Suomen lintujen uhanalaisuus 2015, mukaan myös monet riistavesilinnut ovat taantuneet ja niiden uhanalaisuusluokituksia on jouduttu kiristämään. Muuttavina lajeina ne ovat taantuneet muutoaikaisilla levähdys- ja talvehtimisalueilla tapahtuneiden elinympäristöjen muutosten ja kaventumisten johdosta. Kestävää käyttöä voidaan säädellä kansallisesti säätämällä näiden lajien metsästykselle metsästyslain mukaisia rajoituksia ja säätämällä lajien metsästystä suojelualueilla sekä toimeenpanemalla kansainvälisiä lajien suojelun toimintasuunnitelmia (esim. metsähanhi ja alli)

Vesistöt kuntoon on hallitusohjelman mukainen kärkihanke. Valtioneuvosto on hyväksynyt vesien- ja merienhoidon järjestämisestä annettujen säädösten mukaiset vesienhoitosuunnitelmat vuosiksi 2016-2021. Näillä pannaan toimeen Euroopan parlamentin ja neuvoston vesipolitiikan puitteiden direktiivi. Tavoitteena on saavuttaa pintavesien hyvä ekologinen ja kemiallinen tila sekä pohjavesien hyvä kemiallinen ja määrällinen tila.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 19/2016 vp

Valtakunnallisen lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvien kohteiden perustaminen luonnonsuojelualueiksi on lähes toteutettu. Ohjelmaan kuuluu 289 erilaista kosteikkoa merenlahdista ja jokisuistoista reheviin lintujärviin asti. Kohteiden pinta-ala 83 530 hehtaaria. Lintuvesien hoitoon on viime vuosina voitu panostaa liian vähän. Suomen ympäristökeskuksen tekemän arvion mukaan näistä 163 tarvitsee kiireellisiä hoitotoimenpiteitä umpeenkasvun ja pensoittumisen estämiseksi. Näistä 62:lla kunnostussuunnitelma oli toteutunut tai toteutumassa. Kunnostussuunnitelma oli lisäksi valmis tai suunnitteilla 30 alueelle, mutta se puuttui vielä 71 alueelta. Lisäksi laaditaan 32 suojelusuunnitelmaa etelänsuosirrin elinympäristöjen hoitamiseksi ja lajille sopivien alueiden kunnostamiseksi. Kunnostussuunnitelmia on toteutettu EU:n Life-rahoituksen turvin, minkä lisäksi maaseudun ympäristötuki on merkittävä keino hoitaa ja ylläpitää laiduntamalla lintuvesien rantaniittyjä. Parhailtaan valmistellaan myös kansallista Ramsar kosteikkotoimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on tehostaa kosteikkojen hoitoa ja luonnonvarojen kestävää käyttöä.

Keino metsäluonnon suojelun kohentamisessa on METSO, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma, jonka avulla yksityiset maanomistajat voivat suojella metsiensä monimuotoisuutta. Sen lähtökohtana on vapaaehtoisuus. Metso on ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteishanke ja se perustuu valtioneuvoston 5.6.2014 tekemään periaatepäätökseen, jonka mukaan sitä jatketaan vuoteen 2025 asti.

Metsälain uudistamisen jälkeen Hyvän metsänhoidon suositukset päivitettiin laajan sidosryhmän ohjauksessa, ja lisäksi omat oppaat on julkaistu myös vesiensuojelusta, riistametsänhoidosta sekä talousmetsien luonnonhoidosta. Suomen metsäkeskus on kouluttanut henkilöstöään ja toimijoita ja on vahvistamassa asiakasneuvonnassa tapahtuvaa luonnonhoidon neuvontaa. Myös metsänomistajille ja metsäalan toimijoille on järjestetty luonnonhoidon tutustumiskohteita ja koulutusta.

Kansallisen metsästrategian hankesalkussa on yhtenä kokonaisuutena talousmetsien luonnonhoidon kehittäminen, jonka tavoitteena on muun muassa saattaa luonnonhoitomenetelmät nykyistä laajemmin käyttöön osana jokapäiväistä toimintaa, ns. arkimetsänhoitoa. MMM, Suomen metsäkeskus, Tapio Oy, MTK ja Metsäteollisuus ovat käynnistäneet Monimetsä-hankkeen, jossa on tarkoitus analysoida talousmetsien luonnonhoidon pullonkaulat ja valita analyysin perusteella toimintamallien kehittämiskohteet luonnonhoidon jalkauttamiseksi osaksi arkimetsänhoitoa. Lisäksi talousmetsien luonnonhoitoa on kehitetty maa- ja metsätalousministeriön rahoittamissa hankkeissa (mm. vuonna 2015 alkanut Kasvua ja vaikuttavuutta METSO-luonnonhoitoon).

Tähän mennessä, vuosina 2008-2015, METSO-ohjelmalla on toteutettu pysyvästi yhteensä 55 600 hehtaarin metsäalan suojelu ja metsänomistajille on maksettu kauppahintana tai korvauksina noin 198 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 aikana suojelupinta-ala kasvoi 5953 hehtaaria ja korvauksiin käytettiin 28,7 miljoonaa euroa. Edellisiin vuosiin verrattuna tapahtuneesta notkahuudesta huolimatta, tavoite pääosin saavutettiin.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 19/2016 vp

Metsäkeskus on tehnyt vuosina 2008-2015 kestävän metsätalouden rahoituksella, Kemera, ympäristötukisopimuksia tehtiin 33 768 hehtaarin, luonnonhoitotöiden suunnittelua 12 491 hehtaarin ja luonnonhoitotöitä 7 697 hehtaarin metsäalalle.

Viime vuonna uusia ympäristötukisopimuksia tehtiin 1372 hehtaarin ja luonnonhoidon suunnittelua 381 hehtaarin ja toteutettiin luonnonhoitotöitä 312 hehtaarin metsäalalle.

Metsien monipuolista käyttöä on alueellisissa metsäohjelmissä (AMO) pyritty varmistamaan ottamalla valmisteluun mukaan erityisesti kolme näkökulmaa: wood, non-wood ja environment. Tavoitteena on, että eri näkökulmat huomioidaan tasapainoisesti AMOjen toteutuksessa. Osana alueellisten metsäohjelmien laatimista on valmistettu alueelliset luonnonhoidon toteutusohjelmat liitteiksi alueellisiin metsäohjelmiin. Suomen metsäkeskus seuraa luonnonhoidon laatua vuosittaisilla arvioinneilla yksityismetsissä.

Talousmetsien luonnonhoitoa on toteutettu valtion talouskäytössä olevissa metsissä Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukaisesti. Lähtökohtana on sekä luonnon monimuotoisuuden että ekosysteemipalvelujen turvaaminen talouskäytössä olevissa valtion metsissä.

Luonnonvarakeskuksella (Luke) on tarkoitus esittää vuonna 2016 ilmestyvässä valtakunnan metsien 11. inventoinnin raportoinnissa metsien tilaa koskevia tarkasteluja, joita ei aiemmin ole tehty esimerkiksi liittyen lahopuuhun. Kestävän hakkuumäärän laskemiseen käytettävän MELA-mallin osalta Luke kehittää lahopuu- ja kääpämalleja, joiden kautta biodiversiteettitekijöitä saadaan lisää mukaan MELA-laskentaan. MELA-laskelmat ottavat jo nyt huomioon olemassa olevat suojelupäätökset sekä metsänhoidon suositukset, joissa on määritelty muun muassa säästöpuiden määrä.

Helsingissä 3.3.2016

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen